

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по валютному ринку України за результатами I півріччя 2015 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

У 2015 році більшість кризових тенденцій, що мали місце попереднього року, продовжують існувати. Триває скорочення виробництва, зокрема, тільки у першому кварталі індекс виробництва промислової продукції порівняно з відповідним періодом минулого року зменшився на 21,4%.

Серед іншого, для валютного ринку України минулий рік відзначився вагомою девальвацією гривні по відношенню до більшості іноземних валют, що продовжилося і в 2015 році.

Національна валюта втратила значну частину своєї вартості. Причин для такої тенденції декілька:

- значний обсяг відпливу депозитів з банківської системи;
- значні витрати на обслуговування державного боргу;
- скорочення обсягу експорту, зменшення притоку прямих іноземних інвестицій та, в цілому, скорочення пропозиції іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку країни тощо.

ВВП України, як країни з сировинною економікою, багато в чому залежить від зовнішніх цін на основні статті експорту – зерно, руду і метал. І хоча агросектор навіть в умовах кризи продовжує залишатися прибутковим, ведення бойових дій на сході країни, де сконцентрована велика кількість підприємств видобувної та машинобудівної промисловості, зумовило значне падіння надходжень експортної валютної виручки, підсиливши дефіцит інвалюти на українському ринку.

За період 2014 р. – I пів. 2015 р. офіційний курс національної валюти зменшився з 799,3 грн. / 100 дол. США станом на 01.01.2014 р. до 2 100,5 грн. / 100 дол. США станом на 01.07.2015 р. Протягом вказаного проміжку часу пікове значення офіційного курсу було зареєстроване 26 лютого 2015 року – 3 001,01 грн. за 100 дол. США.

Період найбільших коливань курсу в лютому-березні 2015 року супроводжувався високими значеннями процентного спреда на офіційному валютному ринку, як реакцією на нестабільність ринку і ажіотажний попит на валюту з боку населення. Найвищий спред було зафіксовано 03.03.2015 р. – 3,78 грн. Після деякої стабілізації на ринку різниця між курсами продажу та купівлі готівкової валюти на офіційному валютному ринку також скоротилася та встановилася в середньому на рівні 0,7733 грн. за підсумками червня 2015 року.

Сукупний обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України за підсумком I пів. 2015 року склав лише 1 401,3 млн. дол. США (за аналогічний період 2014 року – 9 135,2 млн. дол. США).

Протягом I пів. 2015 року обсяг депозитів, залучених в національній валюті, скоротився на 1,4% (5,1 млрд. грн.),

склавши 359,4 млрд. грн. станом на 01.07.2015 р. Обсяг депозитів, залучених іноземній валюті, за цей же період зменшився на 19,6% (3,8 млрд. дол. США в еквіваленті) до 15,6 млрд. дол. США станом на 01.07.2015 р. Варто зазначити, що тенденцією останніх місяців є збільшення обсягів депозитів, залучених в національній валюті. В той же час така ситуація може бути пов'язана з невиплатою нарахованих відсотків за депозитними вкладками.

Дефіцит готівкової іноземної валюти за одночасно високого рівня попиту, а також значна кількість адміністративних обмежень, обумовила виникнення незадоволеного валютного попиту та появу «чорного валютного ринку». Курси купівлі/продажу на «чорному ринку» відрізняються від значень обмінних курсів, встановлених комерційними банками, зазвичай, на 2-3 грн. в бік збільшення. В той самий час реальна різниця між «чорним» та офіційними обмінними курсами є нижчою, враховуючи стягнення збору до Пенсійного фонду в обсязі 2% від суми придбання валюти в банку.

За результатом I пів. 2015 року обсяг золотовалютних резервів склав 10,264 млрд. дол. США в еквіваленті, збільшившись протягом перших шести місяців 2015 року на 36%. Нагадаємо, станом на 01.01.2014 р. обсяг міжнародних резервів відповідав 20,416 млрд. дол. США в еквіваленті. Основними чинниками зниження обсягів резервів є підтримка розрахунків НАК «Нафтогаз України», погашення та обслуговування державного боргу, номінованого в іноземній валюті, а також проведення інтервенцій на міжбанківському валютному ринку.

В структурі міжнародних резервів переважають резерви, сформовані в іноземній валюті та монетарному золоті. Протягом I пів. 2015 року частка монетарного золота в структурі резервів дещо скоротилася зважаючи на продаж частини його обсягу і зарахування до складу міжнародних резервів позикових коштів від зовнішніх кредиторів, що, як правило, номіновані в дол. США і євро.

Основним міжнародним індикатором достатності золотовалютних резервів є покриття їх обсягом суми тримісячного імпорту країни. За даними Державної служби статистики, сукупний імпорт за січень-червень 2015 року відповідає 17 283,76 млн. дол. США. Таким чином, сума середнього тримісячного імпорту складає 8 641,88 млн. дол. США, що в повному обсязі покривається наявним валовим обсягом золотовалютних резервів.

Поповнення міжнародних резервів відбувається, як зазначалось раніше, переважно внаслідок отримання коштів від іноземних кредиторів та придбання Регулятором валюти на міжбанківському валютному ринку.

За офіційною позицією Регулятора, до кінця року Національний банк України розраховує на зростання золотовалютних резервів країни до 17 млрд. дол. США в еквіваленті за рахунок реалізації програми реформ і отримання міжнародної фінансової допомоги.

Варто зауважити, що зростання питомої ваги державного боргу, номінованого в іноземній валюті, означає

збільшення витрат уряду з обслуговування власних боргових зобов'язань, що також будуть номіновані в іноземній валюті. Для українських фінансових ринків це відобразиться у ще більшому скороченні валютної пропозиції та подальшій девальвації гривні. Ця обставина стала однією з підстав щодо проведення реструктуризації заборгованості країни перед зовнішніми приватними кредиторами.

Загальний обсяг державного боргу України в цілому демонструє тенденцію до зростання протягом досліджуваного періоду. Протягом останніх 5 років сукупний обсяг державного боргу зріс більш ніж втричі до 1 494,89 млрд. грн. (70,56 млрд. дол. США в еквіваленті). В структурі загального державного прямого та гарантованого боргу традиційно переважає зовнішній борг, – 65% сукупного обсягу, 60% прямого та 90% гарантованого державою боргу станом на 01.07.2015 р.

На динаміку показників державного боргу, номінованих в іноземній валюті значний вплив мала потужна девальвація національної валюти, що відбувалась в першому півріччі 2015 року. Перерахунок показників за новим офіційним курсом (21,015 грн./дол. США станом на 01.07.2015 року) показав відповідне зменшення загального обсягу внутрішнього державного боргу, приведеного в еквіваленті іноземної валюти, – до 24,47 млрд. дол. США (-6,53 млрд. дол. США). Разом з тим, обсяг внутрішнього боргу, номінований у національній валюті, за цей період тільки збільшувався – до 518,46 млрд. грн. (+29,59 млрд. грн.).

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>), МВФ (режим доступу: <http://www.imf.org>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 489-87-33/49 (вн. 703).

ТОВ «РЮРІК»
☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 37-41
+38 (044) 383-04-76, +38 (044) 489-87-33/49
e-mail: info@rurik.com.ua
www.rurik.com.ua